

1981, 4. listopadu – Sdělení VONS č. 273 o rozsudku Okresního soudu v Olomouci odsuzujícím Josefa Adámka st., Jana Krumpholce, Františka Líznu, Rudolfa Smahela a Josefa Vlčka pro trestný čin nedovoleného podnikání – Rudolfa Smahela pro trestný čin ohrožení devizového hospodářství a Jana Odstrčila pro trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví – vesměs k nepodmíněným trestům odnětí svobody a Jana Odstrčila navíc i k peněžitému trestu.

Ve dnech 28. a 29. 9. 1981 proběhlo před senátem Okresního soudu v Olomouci, složeným z předsedy JUDr. Josefa Horníka a soudců z lidu Břetislava Kirschnera a Josefa Michalce, hlavní líčení ve věci obžalovaných Jana Krumpholce, nar. 3. 6. 1927, dělníka, bytem v Radíkově 43, okres Olomouc, P. Františka Lízny, nar. 11. 7. 1941, katolického duchovního bez státního souhlasu, bytem Praha 6, U nemocnice 2/499, t. č. ve vazbě v jiné trestní věci (srv. sdělení VONS č.)¹ ve věznici v Litoměřicích, Josefa Vlčka, nar. 6. 6. 1920, skladníka, bytem Olomouc, Černochova 7, P. Rudolfa Smahela, nar. 11. 5. 1950, katolického duchovního bez státního souhlasu, bytem nám. Míru 2, Brno, Jana Odstrčila, nar. 10. 1. 1921, dělníka, bytem Olomouc, Dělnická 48.²

Soud uznal obžalované Františka Líznu, Josefa Vlčka, Rudolfa Smahela a Josefa Adámka vinnými z trestného činu podle § 118/1 trestního zákona (nedovolené podnikání), Jana Krumpholce vinným týměž trestným činem, avšak podle § 118/2 písm. b, tj. že touto činností získal větší osobní prospěch, Rudolfa Smahela navíc vinným trestným činem dle § 146/1 tr. zák. (ohrožení devizového hospodářství) a Jana Odstrčila vinným z trestného činu podle § 132/1 b trestního zákona (rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví). Dále odsoudil Jana Krumpholce k trestu odnětí svobody na tři roky, Františka Líznu, Josefa Adámka a Josefa Vlčka k trestu odnětí svobody na 20 měsíců, Rudolfa Smahela k souhrnnému trestu odnětí svobody na dva roky a Jana Odstrčila k trestu odnětí svobody na 10 měsíců, vesměs nepodmíněně a do

první NVS. Janu Odstrčilovi uložil soud i peněžitý trest ve výši 5000 Kčs. Ostatním obžalovaným určil soud i trest propadnutí věcí, zabavených při domovních prohlídkách, ve prospěch státu. Rudolfu Smahelovi též trest propadnutí 5000 západoněmeckých marek ve prospěch státu (jde o peníze na opravu kostela v Uherském Brodě, které Rudolf Smahel přijal pro tento účel od německého řeholníka). Hodnota zabavených věcí přesahuje částku 50 000 Kčs (jde o knihy, strojopisy, papír, rozmnožovací stroje, barvy, blány apod.)

Skutkovou podstatu údajně trestné činnosti tvořilo to, že od roku 1976 svépomocně vydávali a rozšiřovali převážně náboženskou literaturu. V Radíkově, ve sklepě domu Jana Krumpholce, byla zřízena rozmnožovna tiskovin, ostatní obžalovaní se podíleli na překladech, redakci, vyhledávání titulů k tisku, obstarávání materiálů a na odbytu.³

Pět z nich jsou aktivně věřící katolíci, pouze Jan Odstrčil pro ně jen zabezpečoval papír ze svého pracoviště a nepodílel se na vydavatelské činnosti. Dle tvrzení obžaloby se obžalovaní touto aktivitou obohacovali o značné částky (nejvyšší je udávána u Jana Krumpholce, a to 25 362 Kčs). Obžalovaní prý úmyslně kalkulovali ceny tak, aby alespoň o 100 % přesahovaly výrobní náklady. Obžalovaní vypovídali v průběhu hlavního líčení v tom smyslu, že jediným motivem jejich díla byla snaha alespoň trochu napravit katastrofální nedostatek náboženské literatury v Československu a dokazovali, že obžalobou uváděné kalkulace jsou hrubě zkreslené a že se v důsledku své činnosti nejen neobohatili, ale naopak do ní nemálo investovali. Jan Krumpholc a Josef Vlček odvolali svou výpověď z přípravného řízení s tím, že ji učinili pod nátlakem – vyšetřovatel vyhrožoval těmto občanům, kteří byli v padesátých letech odsouzeni k dlouholetým trestům (Jan Krumpholc strávil ve vězení 12 let, Josef Vlček 10 let) a v 60. letech byli rehabilitováni, že v případě, když nepřiznají své obohacení, překvalifikuje jejich věc na trestný čin dle § 98 trestního zákona (podvracení republiky), tedy trestný čin s mnohem vyšší sazbou. Rudolf Smahel k trestnému činu ohrožení devizového hospodářství uvedl, že 5000 marek přijal jako dar od německého

řeholníka Joachima Witta, že tuto částku chtěl použít na opravu kostela a neměl v úmyslu pokoutně ji prodat a nenabídnout k prodeji státní bance. Na důkaz svého tvrzení uvedl, že kdyby chtěl cizí valuty zatajit, nebyl by se k jejich vlastnictví přiznal a vyšetřovací orgány by je nemohly nalézt, neboť je neměl doma.

Tvrzení a důkazy, které prezentovali soudu obžalovaní, však soud zcela pomínil, předseda senátu je jen velmi povrchně a obecně nechával protokolovat. Rovněž tak pomínil i vývody obhájců, kteří žádali pro své mandanty zproštění viny, eventuelně v případě Františka Lízny propuštění z vazby.

Do soudní síně nebyli vpuštěni přítomní zástupci veřejnosti.⁴ Soud opomenul při zahájení hlavního líčení přítomné prezentovat. P. Františku Líznovi, který byl k jednání eskortován v poutech z litoměřické věznice, soud ani ne[u]znal za vhodné přečíst obžalobu.⁵ Celé jednání bylo tak poznamenáno zjevnou tendenčností a jednostranností.

V této souvislosti jinak skandální výška trestů pro převážně staré a nemocné lidi, navíc od padesátých let kontinuálně perzekvované, už ani nepřekvapuje.

Informace o Chartě 77, r. 4, 1981, č. 10, s. 8–9.

POZNÁMKY

¹ K této trestní věci Františka Lízny viz sdělení VONS č. 257, 292 a 299, dokumenty č. 258, 293 a 300. K případu Josefa Vlčka a spol. viz dále sdělení VONS č. 135, 147, 151, 159, 274, 282 a 329, dokumenty č. 136, 148, 152, 160, 275, 283 a 330.

² Mezi obžalovanými byl i Josef Adámek, narozen 27. 8. 1914, důchodce, bytem v Brně, náměstí Míru 2. Viz protokol o hlavním líčení, SOkA Olomouc, f. Okresní soud v Olomouci, soudní spis k případu Josefa Vlčka a spol., spis. zn. 4 T 162/81.

³ V rozsudku byli obžalovaní shledáni vinnými z těchto údajných trestných činů: „I. Jan Krumpholz, František Lízna, Josef Vlček, Rudolf Smahel a Josef Adámek:

Od podzimu r. 1977 do 10. 9. 1979 v Radíkově, okr. Olomouc, ve vzájemném dorozumění a společným jednáním a v dohodě s dalšími osobami, bez povolení

a ve značném rozsahu za použití 2 cyklostylů umístěných ve sklepě obytného domu Jana Krumpholce rozmnožovali náboženské a jiné písemnosti, pro provoz rozmnožovny opatřovali papír, potřeby pro rozmnožování a texty, které po rozmnožení převážně za úplatu a se ziskem rozšiřovali, přičemž,

Jan Krumpholc rozmnožil nejméně 55 titulů v celkovém nákladu nejméně 8000 ks, vykalkuloval jejich cenu za účelem dosažení zisku tak, aby alespoň převyšovala provozní náklady až o 100 % a prodejem rozmnožených textů získal pro sebe částku nejméně 25 362 Kčs,

Rudolf Smahel na podzim r. 1977 opatřil od Josefa Vlčka pro rozmnožovnu cyklostyl a do 30. 11. 1977 provoz rozmnožovny řídil, pro její provoz opatřoval texty určené k rozmnožení a papír, obstarával psaní textů na rozmnožovací blány, rozhodoval o tom, které texty a v jakém nákladu se budou rozmnožovat a souhlasil s jejich rozprodáváním za vykalkulované ceny,

František Lízna od prosince r. 1977 do září r. 1979 řídil konspirativním způsobem provoz rozmnožovny, na podzim r. 1978 obstaral od Josefa Vlčka cyklostyl, zajišťoval dodávky papíru a dalšího materiálu, obstarával texty k rozmnožení a rozprodával je za vykalkulované ceny, prováděl vyúčtování za provedené práce s Janem Krumpholcem a za dodávky papíru s Josefem Vlčkem,

Josef Vlček na podzim r. 1977 dodal pro rozmnožovnu v Radíkově první cyklostyl a na podzim r. 1978 druhý cyklostyl, pro rozmnožování dodal postupně 600–900 rozmnožovacích blan, 60 kg cyklostylové barvy a 450–500 balíků papíru formátu A4, z čehož 230 balíků papíru a dalších 1300 archů fasciklovaného kartonu formátu A4 získal od Jana Odstrčila, kterému za to zaplatil 3500 Kčs, a prodejem papíru Františku Líznovi získal osobní prospěch v částce nejméně 1000–1250 Kčs, pro rozmnožovnu zajišťoval psaní textů na rozmnožovací blány a proplácel odměny, rozmnožené tituly prodával a kromě toho od r. 1976 do poloviny r. 1978 v Olomouci ve svém bytě ilegálně rozmnožil na dvou cyklostylech nejméně 20 titulů náboženské literatury v celkovém nákladu nejméně 1300 výtisků, jejichž prodejem získal pro sebe částku 5082 Kčs,

Josef Adámek od září 1978 do září 1979 v Brně a v Radíkově, okr. Olomouc opatřoval pro rozmnožovnu papír, dodal k rozmnožení blány s textem „Jan Pavel II.“ a „Theologický slovník [správně Teologický sborník] č. 1. a 2.“, zajišťoval kompletaci rozmnožení textů a zaplatil za ně Janu Krumpholcovi částku 2900 Kčs, dohodl se s Josefem Vlčkem, že „Theologické slovníky [sic]“ budou prodávány po 10 Kčs, ačkoliv pořizovací cena činila jen 5,33 Kčs, takže prodejem nejméně 400 ks získal nejméně 1868 Kčs,

tedy: neoprávněně provozovali ve větším rozsahu soukromé, výrobní nebo jiné výdělečné podnikání a Jan Krumpholc získal takovým činem značný prospěch

II. Jan Odstrčil:

Od dubna 1978 do června 1979 v Olomouci, jako vedoucí dělník provozovny KOVO-DŘEVO krátil dodávky předsádkového papíru pro Arcibiskupskou konzistoř a takto získaný papír v množství nejméně 230 balíků formátu A4 po 500 listech a nejméně 1300 archů fasciklovaného kartonu prodal Josefu Vlčkovi

pro rozmnožovnu v Radíkově, čímž způsobil Arcibiskupské konzistoři v Olomouci, dotované ze státních prostředků, škodu ve výši nejméně 9350 Kčs,

tedy: majetek, který je v socialistickém vlastnictví, rozkrádal tak, že si přivlastnil věc z takového majetku, která mu byla svěřena,

III. Rudolf Smahel:

V červenci 1979 v Uherském Brodě přijal od státního příslušníka NSR Joachima Witta částku 5000 DM, tyto valuty v zákonem stanovené lhůtě nenabídl Státní bance československé a uschoval je u svého otce, čímž způsobil československému devizovému hospodářství škodu ve výši 13 950 Kčs,

tedy: způsobil devizovému hospodářství větší škodu tím, že jednal proti předpisům o devizovém hospodářství“. Viz HUBENÝ, David: „Co mi může udělat tělo?“ Případ nezbedného pátera Františka Lízny, in: Jaroslav Pažout (ed.): Výbor na obranu nespravedlivě stíhaných. Politická perzekuce, opozice a nezávislé aktivity v Československu v letech 1978–1989. Sborník grantového projektu č. 2, Praha 2008, s. 20–22.

⁴ Hlavní líčení mělo původně probíhat ve velké jednací síni č. 7 Okresního soudu v Olomouci. Před zahájením procesu se před danou jednací síní shromáždilo okolo 35 osob. Těsně před zahájením samotného řízení bylo oznámeno, že jednání bude probíhat v malé jednací síni č. 3. Dovnitř bylo vpuštěno pouze pět rodinných příslušníků obžalovaných. Více k průběhu hlavního líčení viz v textu „Jednání soudního tribunálu se šesti obžalovanými křesťany, které se konalo dne 28. a 29. září 1981 v Olomouci“ a v textu „Pro memoria o olomouckém procesu proti šířitelům náboženské literatury“ uložených in: LP, Sb. VONS, inv. č. 326, sign. IV/10, kart. 55. Dále viz článek „Olomoucký proces“ in: *Nový život* 33, 1981, č. 11, s. 188–190, a text „Šest moravských křesťanů před soudem“ obsahující záznam soudního jednání u Okresního soudu v Olomouci in: *Studie*, 1981, č. 78, s. 562–573.

⁵ František Lízna se od 27. 7. 1981 nacházel ve vazbě věznice MS v Litoměřicích. Před senát Okresního soudu v Olomouci byl předveden 28. 9. 1981 po polední přestávce. Líznuv obhájce se nemohl dostavit k hlavnímu líčení, protože o jeho konání nebyl vyrozuměn. Pouze na zásah přátel a zejména matky F. Lízny mu byl přidělen obhájce ex offio. Více k průběhu hlavního líčení viz v textu „Jednání soudního tribunálu se šesti obžalovanými křesťany, které se konalo dne 28. a 29. září 1981 v Olomouci“ a v textu „Pro memoria o olomouckém procesu proti šířitelům náboženské literatury“ uložených in: LP, Sb. VONS, inv. č. 326, sign. IV/10, kart. 55. Dále viz článek „Olomoucký proces“ in: *Nový život* 33, 1981, č. 11, s. 188–190, a text „Šest moravských křesťanů před soudem“ obsahující záznam soudního jednání u Okresního soudu v Olomouci in: *Studie*, 1981, č. 78, s. 562–573.

Lízna k průběhu hlavního líčení v rozhovoru s Vojtěchem Vlčkem v roce 2004 uvedl: „K soudu mě odvezli do Olomouce na svátek sv. Václava v roce 1981. Přepravovali mě na poslední chvíli, abych byl unaven, a umístili do cely, kam celou noc přivázeli nově příchozí. Přiradili mě k procesu se samizdatem s Janem

Krumpholcem, Josefem Vlčkem, Josefem Adámkem, Janem Odstrčilím a P. Rudolfem Smahelem. Napařili nám nedovolené podnikání a rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví. Soudní přelíčení už probíhalo jinak než v 60. letech (během procesu například přinesla sekretářka soudci protestní telegram Amnesty International). Stejně nás ale odsoudili: J. Krumpholce na 3 roky, J. Vlčka, J. Adámka a mě na 20 měsíců, P. Smahela na 2 roky aj. Odstrčila na 10 měsíců. Po odsouzení mě znovu odvezli do Litoměřic. Odvolací soud v Ostravě původní rozsudek potvrdil.“ VLČEK, Vojtěch: Kříž jsem hlásal, kříž jsem snášel. Rozhovory s kněžími a řeholníky pronásledovanými za komunismu v letech 1848–1989, Kostelní Vydří 2006, s. 218.